

ԿԱՅՈՒՆ ԶԲԱՂՎԱԾՈՒԹՅԱՆ ՊԵՏԱԿԱՆ ԱԿՏԻՎ ԾՐԱԳՐԵՐԻ ՇՐՋԱՆԱԿՈՒՄ ՄԱՏՈՒՑՎՈՂ ԾԱՌԱՅՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԻ

ՄՈՆԻՏՈՐԻՆԳԻ ԶԵԿՈՒՅՑԻ ՀԱՄԱՌՈՏԱԳԻՐ

Ներկայացվող ուսումնասիրությունն իրականացրել է «Արագ» բարեգործական հասարակական կազմակերպությունը (այսուհետ՝ Արագ) ԱՄՆ ՄԶԳ աջակցությամբ «Թրանսփարենսի Ինթերնեշնլ հակակոռուպցիոն կենտրոն» ՀԿ-ի կողմից իրականացվող «Պահանջատեր հասարակություն՝ հանուն պատասխանատու կառավարման» ծրագրի շրջանակում:

Մոնիտորինգի նպատակն է՝ մասնակցային մոնիտորինգի մեթոդաբանության միջոցով ուսումնասիրել աշխատանք փնտրողների, զբաղվածության ակտիվ ծրագրերում ընդգրկված անձանց, գործատուների, մասնագիտական ուսուցում իրականացնող կազմակերպությունների և Զբաղվածության տարածքային կենտրոնների (ԶՏԿ) աշխատակազմի գնահատականը 2015 և 2016թթ. Զբաղվածության կարգավորման ամենամյա ծրագրերից՝ հինգի շրջանակում մատուցված ծառայությունների որակի և արդյունավետության վերաբերյալ:

Մոնիտորինգի խնդիրն է՝ ուսումնասիրել կառավարության որոշումների և քաղաքականության իրականացումը տեղական մակարդակում, գնահատել դրանց արդյունավետությունը և համապատասխանությունը սահմանված չափանիշներին:

Մոնիտորինգն իրականացվել է երկու մեթոդով. փաստաթղթերի ուսումնասիրության միջոցով ծրագրերի կատարողականի ուսումնասիրության և հարցման մեթոդով ծառայությունների գնահատման միջոցով: Յուրաքանչյուր ԶՏԿ-ում հարցման ենթակա շահառուների թիվը որոշվել է ելնելով դրանցում հաշվառված շահառուների թվից: Մոնիտորինգի թիրախ խմբերից յուրաքանչյուրի հետ հարցազրույց իրականացնելու համար մշակվել են հարցաշարի հետևյալ ձևերը.

- ԶՏԿ անձնակազմի անդամի,
- Գործատուների,
- մասնագիտական ուսուցում անցկացնող կազմակերպության,
- գործազուրկ և աշխատանք փնտրող անձանց,
- զբաղվածության ակտիվ ծրագրերում ընդգրկված անձանց:

Ընդհանուր թվով հարցման են ենթարկվել 542 անձ՝ դրանց թվում.

- 33 ԶՏԿ անձնակազմի անդամ,
- 36 գործատու,
- 18 մասնագիտական ուսուցման ծրագիր իրականացրած կազմակերպություն,
- 264 աշխատանք փնտրող անձ,

¹ ՀՀ կառավարության 25.09.2014թ. թիվ 40 արձանագրային որոշում, ՀՀ կառավարության 01.10.2015թ. թիվ 44 արձանագրային որոշում

- 186 ակտիվ ծրագրերում ընդգրկված անձ:

Ուսումնասիրության շրջանակներում պատկան մարմինների պաշտոնական կայքերից հավաքագրվել և ուսումնասիրվել են ոլորտը կարգավորող պետական կառույցները և դրանց աշխատակազմի գործառույթները, զբաղվածության ոլորտը կարգավորող իրավական ակտերը, ՀՀ զբաղվածության 2013-2018թթ. ռազմավարությունը², Ջրաղվածության կարգավորման 2014-2016թթ. պետական ամենամյա ծրագրերը և ՀՀ կառավարության 2014թ. ապրիլի 17-ի N534-Ն որոշման 6-րդ, 8-րդ, 11-րդ, 12-րդ, 15-րդ և 16-րդ հավելվածներով ծրագրերի հաստատված կարգերը³:

Ջրաղվածության կարգավորման ուսումնասիրված ծրագրերում բացահայտված խնդիրները

- Կառավարության 534-Ն որոշման հավելված 6-ի համաձայն, Ջրաղվածության կարգավորման ամենամյա պետական ծրագրի որոշակի չափանիշների ու հաշվարկի վրա հիմնված տեղաբաշխման «կոշտ» կարգը եթե չի հակասում, ապա համահունչ չի կարող համարվել Ջրաղվածության 2013-2018թթ. ռազմավարության՝ «աշխատաշուկայի կարիքներին արագ արձագանքման» նպատակադրմանը:
- Իրավական ակտերի չափազանց հաճախ (գրեթե յուրաքանչյուր տարի) փոփոխության ենթարկվելու արդյունքում անգամ ՋՏԿ-ների աշխատակազմը չի հասցնում լիարժեք տիրապետել փոփոխությունների արդյունքում առաջացած նոր պահանջներին ու պայմաններին: Արդյունքում՝ ծրագրերի իրականացման կարգերի չիմացությունը կամ թերի իմացությունը բացասաբար է անդրադառնում մատուցվող ծառայությունների որակի և արդյունավետության վրա:
- Ջրաղվածության կարգավորման ծրագրերի մշակման գործընթացում չի ապահովվում կառավարության որդեգրած՝ թափանցիկ և մասնակցային քաղաքականությունը:
- Տարեց-տարի փոխվում են ծրագրերի գնահատման մեթոդաբանությունն ու ցուցանիշները, ինչը լուրջ խնդիրներ է առաջացնում տարբեր տարիների ցուցանիշները համադրելու հնարավորության տեսանկյունից:
- ՀՀ Ջրաղվածության կարգավորման ծրագրերի և բնակչությանը մատուցվող ծառայությունների որակի գնահատման նախորդ տարվա մոնիտորինգի արդյունքները վերլուծվում և ամփոփվում են նույն ժամանակահատվածում, երբ մշակվում են հաջորդ տարվա ծրագրերը:
- Ջրաղվածության պետական գործակալության (ՋՊԳ), Հայաստանի Հանրապետության աշխատանքի և սոցիալական հարցերի նախարարության (ՀՀ ԱՍՀՆ), Ազգային վիճակագրական ծառայության (ԱՎԾ) և Ջրաղվածության կարգավորման ամենամյա ծրագրերի փաստաթղթերն ուսումնասիրելիս աչքի է զարնում նույն թիրախ խմբի վերաբերյալ հրապարակված նույն բնույթի ցուցանիշների միջև էական տարբերությունը: Առկա է նաև անգամ նույն կառույցի կողմից ամսական և տարեկան կտրվածքով ներկայացված ցուցանիշների անհամադրելիության խնդիր:
- Ջրաղվածության կարգավորման ամենամյա ծրագրերի և ֆինանսական հատկացումների բաշխումը կատարվում է չհիմնվելով կայուն զբաղվածության ապահովման իրական արդյունքային ցուցանիշների վրա:

---

² [ՀՀ կառավարության 2012թ. նոյեմբերի 8-ի նիստի N 45 արձանագրային որոշման Հավելված N1](#). ՀՀ զբաղվածության 2013-2018թթ. ռազմավարություն

- Կառավարության որոշմամբ հաստատված Ջրաղվածության կարգավորման 2016թ. պետական ծրագրերից մեկի ֆինանսական հատկացումները չեն նախատեսվել, իսկ 2017թ. ծրագրերից շատերը կասեցվել են առանց իրավական հիմքերի:

Ջրաղվածության կարգավորման ամենամյա ծրագրերի բարելավման առաջարկություններ

Իրավական մակարդակ`

1. Օրենքով ամրագրված երաշխիքների ապահովման նպատակով վերանայել «Ջրաղվածության մասին» ՀՀ օրենքի կիրառման կարգերն՝ ի նպաստ շահառուների իրավունքների և շահերի:

Համակարգային մակարդակ`

1. ԱՀՄՆ կողմից մշակել և ներդնել հստակ սահմանված կատարողական ցուցանիշների վրա հիմնված Ջրաղվածության կարգավորման ամենամյա ծրագրերի գնահատման մեթոդաբանություն:
2. ԱՀՄՆ կողմից մշակել և ներդնել Ջրաղվածության կարգավորման ամենամյա ծրագրերի տարածքային առանձնահատկություններից բխող պահանջարկ-առաջարկի վրա հիմնված կատարողականի գնահատման ճկուն մեխանիզմ:
3. Կառավարության կողմից Ջրաղվածության կարգավորման ամենամյա ծրագրերի իրականացման կարգերի փոփոխությունները կատարել՝ հիմք ընդունելով 3-4 տարվա մոնիտորինգի այդպիսիքների դինամիկան, այդ թվում՝ գործազրկության մակարդակի վրա ունեցած ազդեցությունը և առաջարկները:

Կազմակերպական մակարդակ`

ԱՍՀՆ 2018թ. զբաղվածության կարգավորման ծրագրերի մշակման ընթացքում առաջնորդվել նախորդ տարվա ծրագրերի պաշտոնական, ինչպես նաև ՔՀԿ անկախ մոնիտորինգի, վերլուծության և գնահատման արդյունքները հաշվի առնելու սկզբունքով:

1. Բացառել Ջրաղվածության կարգավորման 2018թ. ծրագրերի ֆինանսական հատկացումների հետ կապված խախտումները, ծրագրերի առանց հիմնավորման և իրավական հիմքի կասեցումը:
2. 2018թ. ծրագրերը և ֆինանսական միջոցները վերաբաշխել ի նպաստ կայուն զբաղվածության առավել բարձր ցուցանիշ ապահովող ծրագրերի:
3. 2018թ. ծրագրերը և ֆինանսական միջոցները հավելել՝ հաշվի առնելով 2017թ. ընթացքում չիրականացրած ծրագրերը և դրանց ֆինանսական հատկացումները:
4. Բարձրացնել ոլորտի բարեփոխումներին համահունչ ՋՏԿ աշխատակազմի անդամների վերապատրաստման և հմտությունների զարգացման մակարդակը:
5. Ընդլայնել հանրության իրազեկման նպատակին ծառայող տեղեկատվական միջոցների գործիքակազմը և բարձրացնել շահառուների համար դրանց հասանելիության մակարդակը:

Քննարկումներ շահագրգիռ կողմերի հետ

Իրականացվել է ծրագրի արդյունքների ներկայացման խմբային մասնագիտական քննարկում ՀՀ ԱՍՀՆ նախարարի տեղակալ Շ.Հարությունյանի, նախարարության աշխատանքի և զբաղվածության վարչության և ՋՊԳ աշխատակիցների հետ: Ուսումնասիրության արդյունքներն ամփոփող առաջարկությունները քննարկվել են նաև ՀՀ ԱՍՀՆ նախարարին

առընթեր հասարակական խորհրդի նիստում: Իրականացվել է նաև հանրային քննարկում Երևանում՝ շահառու խմբերի, ոլորտը կարգավորող պետական կառույցների, ոլորտում գործող քաղհասարակության կազմակերպությունների ներկայացուցիչների հետ:

Վերոհիշյալ միջոցառումների ընթացքում հավաքագրվել և ամփոփվել են բոլոր շահագրգիռ կողմերի դիտողություններն ու առաջարկությունները: Դրանց հիման վրա լրամշակված զեկույցը և առաջարկությունների փաթեթը քննարկման համար ներկայացվել է ՀՀ Աշխատանքի և սոցիալական հարցերի նախարարություն: Կարծում ենք, որ ուսումնասիրության արդյունքում ստացված տվյալները հիմք կձառայեն ՀՀ կառավարության 2018թ. Զբաղվածության կարգավորման ծրագրերի ձևավորման ժամանակ:

«Արագա» բարեգործական հասարակական կազմակերպություն

ք. Երևան, 0028, Կիևյան փող. 7 շենք, բն. 94

Հեռ.՝ (+374) 10 227097, քջջ. (+374) 77 690467

Էլ. փոստ՝ araz.ngo@gmail.com

Կայք՝ www.arazango.jimdo.com

Սույն ուսումնասիրությունը հնարավոր է դարձել Ամերիկայի ժողովրդի աջակցությամբ՝ ԱՄՆ Միջազգային զարգացման գործակալության ֆինանսավորմամբ և «Թրանսփարենսի Ինթերնեշնլ հակակոռուպցիոն կենտրոն» ՀԿ-ի կողմից իրականացվող «Պահանջատեր հասարակություն՝ հանուն պատասխանատու կառավարման» ծրագրի շրջանակներում: Ուսումնասիրության բովանդակության համար պատասխանատու է «Արագա» բարեգործական հասարակական կազմակերպությունը, և այն պարտադիր չէ, որ արտացոլի ԱՄՆ ՄԶԳ կամ ԱՄՆ կառավարության կարծիքը: